

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 238211 22 Rev
Banjaluka, 08.11.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Ž.(S.)M. iz B., kojeg zastupa punomoćnik R.S., advokat iz B., protiv tuženog S.S. d.o.o. B., kojeg zastupa punomoćnik R.P., advokat iz B., radi naknade štete, vrijednost predmeta spora: 72.437,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 P 238211 21 Gž od 11.5.2022. godine, na sjednici održanoj dana 08.11.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se djelimično usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 P 238211 21 Gž od 11.5.2022. godine preinačava i sudi:

Žalbe stranaka se djelimično usvajaju, preinačava se presuda Osnovnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 P 238211 19 P 2 od 14.6.2021. godine u dosuđujućem i odbijajućem dijelu, tako što se dosuđena naknada nematerijalne štete za duševne bolove zbog naruženosti, snižava na iznos od 5.000,00 KM, te se obavezuje tuženi da tužitelju, na ime naknade materijalne štete zbog izgubljene zarade za period od 01.6.2017. do 02.7.2019. godine, isplati jednokratni novčani iznos od 6.407,95 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 02.7.2019. godine do isplate, da mu isplaćuje novčanu rentu zbog izgubljene zarade, u mjesečnom iznosu od 291,17 KM, od presuđenja do navršanih 65 godina života i nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 8.190,00 KM.

U ostalom dijelu revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, u iznosu od 1.312,50 KM.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 P 238211 19 P 2 od 14.6.2021. godine, obavezan je tuženi da tužitelju, na ime naknade nematerijalne štete isplati: za pretrpljene fizičke bolove iznos od 3.070,00 KM (saglasno zahtjevu tužioca); za pretrpljeni strah iznos od 10.000,00 KM (umjesto zahtjevanih 13.120,00 KM); za duševne bolove zbog naruženosti iznos od 7.000,00 KM (saglasno zahtjevu tužioca); za duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti iznos od 20.183,80 KM (umjesto zahtjevanih 42.000,00 KM) sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja do isplate, dok je tužitelj sa preostalim dijelom tužbenog zahtjeva (koji predstavlja razliku između zahtijevanog i dosuđenog), odbijen.

Odbijen je zahtjev tužitelja da se obaveže tuženi da tužitelju, na ime naknade materijalne štete: zbog neisplaćenih plata i prevoza za period od 01.6.2017. do 02.7.2019. godine (kao dana izrade nalaza vještaka ekonomske struke) isplati jednokratni novčani iznos od 7.247,95 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 02.7.2019. godine do isplate; novčanu rentu zbog izgubljene zarade u mjesečnom iznosu od 500,97 KM i to sve redovno mjesečno svakog 1. do 5. u tekućem za prethodni mjesec, počev od dana presuđenja pa doživotno (koji iznos predstavlja razliku visine prosječne plate radnika u RS u djelatnosti fizičkog obezbjeđenja lica na dan izrade nalaza vještaka, koju bi tužilac da je radio ostvario i visine novčanog iznosa penzije na isti dan koju je tužilac primao od Fonda PIO RS); novčane rente zbog nemogućnosti daljeg napredovanja i razvijanja usljed potpunog gubitka radne sposobnosti, u mjesečnom iznosu od 300,00 KM, redovno mjesečno i to svakog 1. do 5. u tekućem mjesecu za prethodni mjesec, počev od dana presuđenja pa doživotno.

Obavezan je tuženi da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.340,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja do isplate, dok je odbijen preostali dio zahtjeva po ovom osnovu.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 P 238211 21 Gž od 11.5.2022. godine, žalba tužitelja je djelimično usvojena i prvostepena presuda, u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu materijalne štete zbog izgubljene zarade i novčane rente zbog izgubljene zarade, preinačena tako što je obavezan tuženi da tužitelju na ime naknade materijalne štete zbog izgubljene zarade isplati jednokratni novčani iznos od 7.247,95 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 02.7.2019. godine do isplate i novčanu rentu zbog izgubljene zarade, u mjesečnom iznosu od 500,97 KM, svakog 1. do 5. u tekućem za prethodni mjesec, počev od dana presuđenja pa doživotno, te je preinačena i odluka o troškovima parničnog postupka tako što je obavezan tuženi da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 8.696,90 KM, umjesto iznosa od 7.340,00 KM.

Žalba tužitelja je u ostalom dijelu odbijena, a žalba tuženog u cjelosti i prvostepena presuda u preostalom odbijajućem i dosuđujućem dijelu odluke o tužbenom zahtjevu, potvrđena. Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu, u iznosu od 1.535,62 KM.

Blagovremenom revizijom tuženi pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da „revizijski sud postupi na način propisan odredbom člana 249. stav 1. ZPP-a te da tužioca obaveže da tuženom nadoknadi troškove...“

U odgovoru, tužitelj predlaže da se revizija odbije, kao neosnovana, a tuženi obaveže da mu nadoknadi troškove sastava odgovora na reviziju.

Revizija je djelimično osnovana.

U ovom postupku tužitelj traži naknadu nematerijalne i materijalne štete koju je pretrpio povređivanjem na poslu za vrijeme rada kod tuženog.

Tužitelj je, prema utvrđenom činjeničnom stanju, u više navrata bio radnik tuženog na određeno vrijeme, pa je tako zaključen i ugovor o radu na određeno vrijeme od 15.12.2015. godine, za period do 15.01.2016. godine; da je i nakon štetnog događaja tužitelj sa tuženim zaključivao ugovore o radu na određeno vrijeme sve do potpunog gubitka radne sposobnosti i ostvarenja prava na invalidsku penziju, sa 01.6.2017. godine; da je kritičnog dana 31.12.2015. godine, u vremenu od 22:00 do 08:00 časova narednog dana (01.01.2016. godine) zajedno sa

radnicima, N.P. i O.G., radio na poslovima fizičkog obezbjeđenja Z. na T.K. i da je povrijeđen za vrijeme obavljanja te dužnosti; da su tom prilikom druga dva radnika otišla po obrok u pekaru, a njega je napalo nekoliko nepoznatih lica, kada ih je upozorio da ne prave nered; da je tom prilikom zadobio teške tjelesne povrede u predjelu lijeve sljepoočnice, usljed čega je izgubio vid na lijevo oko, a oslabljen je i na desnom oku, te se poslije tog događaja pojavljuju i svakodnevni napadi epilepsije; da je tužitelj u vrijeme povrjeđivanja imao 39 godina; da je protiv tužitelja i druga dva ranika tuženi vodio disciplinski postupak, jer je tužitelj dozvolio, a ostala dva radnika se udaljila sa mjesta koje su trebali obezbjeđivati, pa su im izrečene opomene; da je tužitelj ostvario novčanu naknadu od osiguravajućeg društva W.o. po zaključenoj polisi o obaveznom osiguranja radnika od posljedica nesretnog slučaja u iznosu od 4.816,20 KM; da je tuženi nudio tužitelju zaključenje ugovora o radu na neodređeno vrijeme što tužitelj nije prihvatio zbog nemogućnosti da bilo šta radi, što je na kraju kostatovala i nadležna komisija fonda PIO koja je kod tužitelja utvrdila potpuni gubitak radne sposobnosti, zbog čega mu je prestao radni odnos 31.5.2017. godine; da je zadnja ostvarena plata tužitelja kod tuženog, s minulim radom, iznosila 466,20 KM, i da je tada ostvario pravo na invalidsku penziju u iznosu od 175,03 KM.

Prema nalazu i mišljenju vještaka medicinske struke – oftalmologa, neurologa i neuropshijatra, tužitelj je zadobio teške tjelesne povrede, izgubio je odmah vid na lijevom oku, a do provedenih vještačenja drastično mu je oslabio vid i na desnom oku tako da se ne može kretati bez tuđe pomoći; trpio je fizičku bol i još veći strah koji se ogleda u strepnji da će potpuno izgubiti vid; svakodnevno doživljava epi napade i pored uzimanja lijekova. Liječen je bolnički i ambulantno i sve je to ostavilo posljedice na život i zdravlje tužitelja u mjeri da je izgubio potpuno radnu sposobnost zbog čega mu je priznato pravo na invalidsku penziju. Umanjena mu je životna aktivnost – po oftalmologu za 50% zbog gubitka oka, po neurologu za 35% zbog stalnih napada epilepsije, a po neuropsihijatru, koji je sve to uzeo u obzir, za 60%. Tužitelj je trpio sve vidove nematerijalne štete za koje traži naknadu u ovom postupku, kao i materijalnu štetu (koju je izračunao vještak ekonomske struke) koja se ogleda u razlici između invalidske penzije i plate koju bi ostvario da nije zbog navedene povrede izgubio radnu sposobnost.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da postoji odgovornost tuženog za štetu koju je pretrpio tužitelj, jer da nije dokazao svoju tvrdnju da je tužitelj bio vođa smjene i da zato ima i njegovog doprinosa u nastanku štete koji bi se ogledao u činjenici da je dopustio da se ostala dva radnika udalje sa mjesta koje su obezbjeđivali; da je neosnovan prigovor pasivne legitimacije, kao i prigovor zastarjelosti potraživanja u pogledu zahtjeva za naknadu nematerijalne štete, ali da je osnovan prigovor neblagovremenosti tužbe za naknadu materijalne štete, pa je pozivom na odredbe člana 189. stav 2, 195. stav 2. i 200. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) i odredbu člana 118. Zakona o radu (Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: broj: 38/00, 40/00, 47/02, 38/03, 66/03, 20/07 i 55/07 - Prečišćeni tekst – u daljem tekstu: ZR), dosudio nematerijalnu štetu u iznosima navedenim u izreci presude, a odbio zahtjev za naknadu materijalne štete.

Odlučujući o žalbama stranaka, drugostepeni sud nalazi da se u konkretnom slučaju radi o naknadi štete koju je tužitelj pretrpio na radu i da je njena naknada regulisana odredbama člana 104. i 106. ZR koji upućuju na primjenu propisa o obligacionim odnosima, slijedom čega da se radi o blagovremenoj tužbi, a nije protekao ni rok zastarjevanja ovakvog potraživanja iz člana 376. ZOO, pa djelimično usvaja žalbu tužitelja te mu djelimično dosuđuje i naknadu materijalne štete, kao u izreci svoje odluke, temeljeći istu i na odredbama člana 173, 174. i 177.

ZOO, jer da se radilo o opasnoj djelatnosti, pa je i po tom osnovu tuženi odgovaran i dužan naknaditi predmetnu štetu.

U ostalom dijelu, kojim je odbijen zahtjev za isplatu rente zbog nemogućnosti daljeg napredovanja i razvijanja, u mjesečnom iznosu od 300,0 KM, potvrđuje prvostepenu presudu, pa kako se taj odbijajući dio ne pobija revizijom, njime se dalje neće baviti ni ovaj sud.

Žalbu tuženog je odbio.

Drugostepeni sud je odlučujući o zahtjevima tužitelja, pravilno tumačio odredbe člana 104. i 106. ZR kada je našao da se ne radi o neblagovremenoj tužbi. Treba reći da iste odredbe (član 146. i 148.) sadrži i sada važeći Zakon o radu koji je stupio na snagu i primjenjuje se od 20.01.2016. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 1/16 i 66/18) i koji je trebalo primijeniti u ovom postupku, kako (primjenom pravila „argumentum a contrario“) slijedi iz odredbe člana 271. tog zakona. Takođe je – imajući u vidu okolnosti nastanka štetnog događaja (da je tužitelj povrijeđen na radu, prilikom obavljanja opasne djelatnosti), da su se ljekari vještaci izjasnili da su gubitak vida, epi napadi i druge tegobe koje trpi tužitelj, u direktnoj uzročnopoljedičnoj vezi sa pretrpljenim povredama, te vrstu i težinu povreda, tok liječenja, vrijeme trajanja i intenzitet fizičkog bola, straha, te duševnog bola zbog umanjenja životne aktivnosti (od 60%) koje je trpio i trpi tužitelj (sve utvrđeno po vještacima medicinske struke, čiji nalazi se u bitnom, suprotno navodima tuženog, mnogo ne razlikuju), te životnu dob tužitelja, kao i okolnost da je od osiguranja dobio određeni iznos na ime naknade štete – pravilno odbio žalbu tuženog i potvrdio prvostepenu presudu u dijelu kojim je dosuđena naknada nematerijalne štete za naprijed navedene vidove (bol, strah i duševnu bol zbog smanjenja životne aktivnosti).

Nižestepeni sudovi su pravilno cijenili nalaz vještaka neuropsihijatra koji je, za razliku od druga dva vještaka, našao da kod tužitelja postoji naruženost i da se ona ogleda u narušenoj posturi tijela zbog anatomo funkcionalnog integriteta koji tužitelj zauzima pri hodu pored supruge koja ga vodi pod ruku pri čemu se on osjeća neprijatno, nesigurno i nestabilno, a što je sve uzrokovano činjenicom da ne vidi. Naravno da je tako nešto uočljivo i trećim licima i da kod tužitelja izaziva značajnu emocionalnu patnju (kako kaže vještak) s obzirom na značajne probleme koje mu predstavlja gubitak vida i epileptični napadi. Osnovan je, međutim revizijski prigovor o pogrešnoj primjeni materijalnog prava kod određivanja visine naknade za ovaj vid štete. Po ocjeni ovog suda, pravična novčana naknada za ovaj vid štete, u smislu odredbe člana 200. ZOO, imajući u vidu naprijed navedene okolnosti, iznosi 5.000,00 KM.

Drugostepeni sud je pravilno postupio kada je našao da tužitelj ima pravo i na naknadu materijalne štete i da suprotno, tvrdnji tuženog, tužba u ovom dijelu, kako je naprijed rečeno, nije neblagovremena, niti je došlo do zastare potraživanja, jer se štetni događaj desio 01.01.2016. godine, a tužba je, stavljanjem zahtjeva za naknadu materijalne štete, uređena podneskom od 16.01.2018. godine, u okviru rokova propisanih odredbom člana 376. ZOO, u vezi sa članom 106. ZR, odnosno članom 148. sada važećeg Zakona o radu.

Tužitelj je predmetnu štetu pretrpio na poslu, prilikom obavljanja redovnih poslova i radnih zadataka, pa je tuženi, kao poslodavac, saglasno odredbi člana 104. ZR (član 146. sada važećeg Zakona o radu), prema kojoj radnik ima pravo na naknadu štete od poslodavca koju pretrpi na radu ili u vezi sa radom, osim ako je šteta nastala zbog njegove krivice ili nepažnje, dužan tu štetu naknaditi, u skladu sa propisima o obligacionim odnosima, kako propisuje odredba člana 106. ZR (sada član 148. Zakona o radu).

Osim toga, u ovom slučaju je šteta prouzrokovana opasnom djelatnošću (poslovi obezbjeđenja i zaštite imovine i lica) čiji je vršilac tuženi, pa se njegova odgovornost temelji i na odredbi člana 174. stav 1. ZOO, kako ispravno zaključuje i drugostepeni sud.

Dakle, nema sumnje da je predmetna šteta, kako je naprijed rečeno, pretrpljena na radu i uzrokovana opasnom djelatnošću za koju odgovara njen vršilac (tuženi), po principu uzročnosti (objektivna odgovornost). Pritom, na odgovornost tuženog, nije od uticaja činjenica da je organizovanje Z. i svih drugih dešavanja na trgu izvršio grad B. Njegova eventualna odgovornost po članu 181. ZOO, na čemu insistira revident, ne isključuje odgovornost tuženog, po naprijed navedenim osnovima.

Tuženi tokom postupka nije uspio dokazati da je tužitelj kritične večeri bio šef smjene i da je sam uzrokovao nastanak štete jer je druga dva radnika pustio da se udalje sa mjesta koje su obezbjeđivali. To se ne čini ni vjerovatnim (bez obzira na iskaz svjedoka O.G.), kod činjenice, da je primljen na posao na određeno relativno kratko vrijeme, pa je malo vjerovatno da mu je odmah dodijeljena neka rukovodeća pozicija. Zato nije primjenjiva ni odredba člana 177. stav 2. ZOO, koja govori o potpunom oslobađanju odgovornosti za naknadu štete imaoca opasne stvari ili vršioca opasne djelatnosti za štetu uzrokovanu tom stvari ili opasnom djelatnosti, ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenog. Posljedično tome, nema mjesta primjeni ni odredbe člana 192. ZOO, koja govori o podjeljenoj odgovornosti.

Odredbom člana 195. stav 2. ZOO propisano je da ako povrijeđeni zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rad gubi zaradu, odgovorno lice je dužno plaćati rentu kao naknadu za tu štetu. U konkretnoj situaciji nije sporno da je tužitelj u potpunosti izgubio radnu sposobnost – nije sposoban za privređivanje. Nesporno je i da je zbog toga ostvario pravo na invalidsku penziju od 01.6.2017. godine, po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Osnov za ostvarivanje prava na naknadu ovog oblika materijalne štete postoji samo ako se utvrdi da povrijeđeni usljed pretrpljenih povreda i narušavanja zdravlja ne može da ostvaruje zaradu koju bi ostvarivao da je zdrav, odnosno da nije izgubio radnu sposobnost.

U konkretnom slučaju tužitelj bi nastavio raditi svoj posao da nije izgubio radnu sposobnost. Kod činjenice da mu je tuženi nudio zaključenje ugovora na neodređeno vrijeme, tužitelj nije morao na drugi način dokazivati da bi po redovnom toku stvari ostvarivao zaradu svojim radom. Ta zarada bi, prema nalazu vještaka ekonomske struke, bila veće od invalidske penzije koju prima. U toj razlici (između invalidske penzije koju prima i zarade koju bi po redovnom toku stvari mogao ostvariti) ogleda se ovaj vid štete za tužitelja, saglasno odredbi člana 189. stav 3. ZOO.

Dakle, traženu rentu zbog gubitka zarade je valjalo računati u odnosu na platu koju je tužitelj mogao ostvariti, a ne prema prosječnoj plati ostvarenoj u oblasti „administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti“, kako je pogrešno uradio drugostepeni sud.

Kako je poslednja plata koju je tužitelj ostvario kod tuženog (bez troškova prevoza), prema nalazu vještaka ekonomske struke, iznosila 466,20 KM, a tada ostvarena invalidska penzija 175,17. KM, proizlazi da ta razlika u mjesečnim primanjima, koja određuje visinu rente, iznosi 291,17 KM.

Na ovu rentu tužitelj ima pravo samo do ostvarivanja uslova za odlazak u starosnu penziju. Tada će mu, po sili zakona, svakako prestati radni odnos, a time i mogućnost zarade po osnovu rada, saglasno odredbi člana 175. tačka 2. Zakona o radu i član 41. Zakona o

penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 134/11 do 103/15).

Troškovi prevoza su materijalni troškovi na koje radnik ima pravo samo kad radi (putuje na posao i s posla). Zato se oni ne mogu uzimati u obzir pri računanju izgubljene zarade. Kada ne radi, radnik i nema te troškove, pa se po prirodi stvari nema šta nadoknađivati. Iz tog razloga je tužitelju naknadu materijalne štete po osnovu izgubljene zarade, obračunatu u apsolutnom iznosu, od odlaska u invalidsku penziju do dana vještačenja (02.7.2019. godine), trebalo sniziti za iznos od 700,00 KM koji se odnosi na troškove prevoza.

Naprijed izloženo čini neosnovanim ostale navode revidenta, kojim pokušava dokazati tvrdnju da je do predmetne štete došlo isključivo krivicom tužitelja, da je za nastalu štetu odgovoran Grad B. i da nije dobro obračunata visina naknade za pojedine vidove štete, slijedom čega je njegova revizija samo djelimično usvojena i odlučeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 250. stav 1. i člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 u daljem tekstu ZPP).

O troškovima postupka odlučeno je na osnovu odredbe člana 397. stav 2. u vezi sa članom 386. stav 2. i članom 387. ZPP.

Troškovi se dosuđuju prema uspjehu u parnici. Tužitelj je računajući kvantitavni i kvalitativni uspjeh, u ovom postupku uspio sa 50% te su mu srazmjerno tom uspjehu dosuđeni i troškovi, koje su nižestepeni sudovi pravilno obračunali prema odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05) uključujući troškove vještačenja i plaćenih sudskih taksa.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova revizionog postupka, jer se ne radi o nužnom trošku koji ima u vidu odredba člana 387. stav 1. ZPP. U pitanju su troškovi sastava odgovora na reviziju, koji se svode na prijedlog da se revizija tuženog odbije, kao neosnovana.

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić